СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
РІК XLVII. Ч. 181. Джерзі Ситі, Н. Дж., понеділок, 7-го серпня 1939. No. 181. Jersey City, N. J., Monday, August 7, 1939. VOL. XLVII
ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

КОНГРЕС СКІНЧИВ СВОЮ РОБОТУ

Сенат не хотів признати допомоговим робітникам „панівної заплати".

ВАШИНГТОН. — Конгрес скоренько полагодив усі ще не полагоджені справи й зробив усе можливе, щоб розїхатися на літні вакації в суботу, 5. серпня.

Одним з останніх актів сенату було підвищення бракуючих фондів до 185 міліонів долярів. Зате коли прийшло до признання робітникам „Доблю-Пі-Ей" заплати, яка панує в даному промислі, сенат відкинув домагання, за яке побивалися зорганізовані робітники.

Палата послів приняла поправку до закону про суспільне забезпечення, між котрими перша постановляє, що обезпечення на старі роки має три наступні роки виносити 1 процент.

ПРЕЗИДЕНТ ПРО КОНГРЕС.

ВАШИНҐТОН. — У розмові з ґазетярами президент Рузвелт не проявляв ніякого занепокоєння постійним відкиданням конгресом проектів, які уряд вважав доконечними; він видимо покладається на надію, що члени конгресу вернуться додому і довідаються від своїх виборців, що вони думають про їх законодатну діяльність.

„БУМ" ЗА ПРЕЗИДІЯЛЬНУ КАНДИДАТУРУ ДЮІЯ РОСТЕ.

НЮ ЙОРК. — Політичні обсерватори стверджують, що „бум" за виставлення прокуратора Томаса Е. Дюія кандидатом Републиканської Партії на уряд президента Злучених Держав далі сильно зростає і то без ніяких заходів з його боку. Він навіть відмовився встановити окружних аґентів для своєї кандидатури.

ГЕЙҐ ЗА КАНДИДАТУРУ РУЗВЕЛТА.

ДЖЕРЗІ СИТІ. — Посадник Френк Гейґ заявив, що він стоїть „сто процентів" за кандидування президента Рузвелта втретє. Він каже, що „його делегати" на партійну конвенцію будуть голосувати за номінацію Рузтелта, якщо Рузвелт цієї номінації захоче.

БОРОТЬБА ЗА ПОШИРЕННЯ ЗАКОНУ ГЕЧА.

ТРЕНТОН (Ню Джерзі). — У стейтовій леґіслятурі внесено законопроект, подібний до федерального закону Геча, що забороняє політичну діяльність урядовців. З огляду на те, що така ухвала могла би стати перешкодою для політичної діяльности таких людей, як посадник Джерзі Сити, Френк Гейґ, внесок мабуть перепаде.

Тимчасом ґенеральний прокуратор Перфі каже, що закон Геча відноситься до федеральних прокураторів. Він остеріг двох прокураторів у Питсбурґу та одного в Четенуґ перед політичною діяльністю.

СМЕРТЬ ВІД УКУШЕННЯ БДЖОЛИ.

ВУНСОКЕТ (Род Айленд). — У шпиталі помер тут хлопчина Емануел Алвес з Блекстону, котрого підчас забави вжалила бджола. Лікар ствердив, що хлопець помер від паралїжу серця внаслідок укушення комахи.

У свої 9-ті народини хлопець пожалувався родичам, що його вкусила бджола за лівим ухом. Як він почув дрощі по тілі, покликано лікаря й накінець відставлено до шпиталю, де він помер.

ВИСТАВА В ЧЕСТЬ РОКЕФЕЛЕРА.

ТЕРИТАВН (Ню Йорк). — Історичне Товариство Терітавну приготовило й відкрило виставу домашніх річей покійного мультиміліонера Джана Рокефелера. В збірці є між іншими й позія, яку він був написав, і колекція „даймів", призначених на роздачу між дітей.

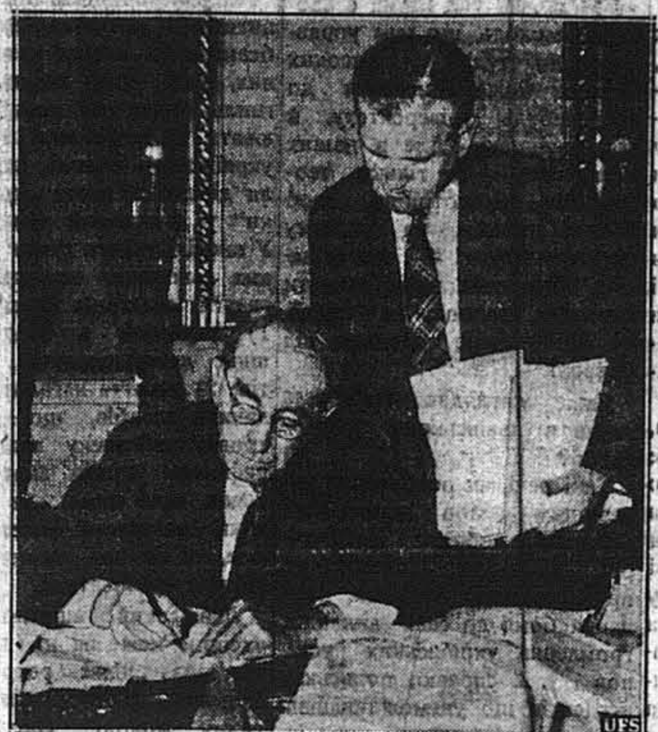
ЗНАЙШЛИ ПАМЯТКИ НАЙСТАРШОЇ КУЛЬТУРИ АМЕРИКИ.

ЛЯ ПАС (Болівія). — В окрузі Таріха, в полудневій частині Болівії, знайдено руїни передісторичних будівель індіян. Вчені археольоги кажуть, що ці памятки ще старші ніж будівлі індіян з племени Тіяганаку та що вони правдоподібно є найстаршими памятками культури в Америці.

ВИЗНАЧИЛИ ПРОЦЕСИ ПРОТИ ШАЙКИ ОТРУЙНИКІВ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Державна прокураторія постановила поставити 24 особи, котрим вона закидує участь у шайці отруйників і отруйниць при помочі аршенику, на суд рівночасно в трьох судах. Розправи почнуться 5. вересня.

Досі вже відбулися проти членів шайки дві розправи. Одна з них закінчилася засудом 40-літнього Германа Петріля на смерть. У другій пані Каріна Фавато, що держала „бординґ гавз", призналася до трьох утроєнь.

БАГАТО ПРАЦІ ПЕРЕД ВАКАЦІЯМИ.

Предсідник палати послів, конґресмен Вилієм Бенкгед, мусить підписати всі закони, ухвалені палатою послів. Оноді за один день підписав їх 224. За ним стоїть майор Вилієм Рой, „парляментарій", що ці ухвали переховує.

ЗАБОРОНЯЄ ХОДИТИ НА НАУКУ ГР.-КАТ. РЕЛІҐІЇ.

Управитель вселюдної школи в Болехівцях, пов. Дрогобич, В. Ролінґер, заборонив трьом дівчатам та одному хлопчині, дітям з мішаних подруж, ходити на науку греко-католицької релігії, хоч усі мами дівчат: Степанії Піти, Катерини Пруської та Марії Пруської є греко-католичкого обряду, а батьки хлопчини Василя Губіцького є обоє гр.-католицького обряду. Кількакротна інтервенція місцевого пароха о. Івана Шевчика в управителя не помогла зовсім, бо п. В. Ролінґер далі не пускає згаданих дітей на науку греко-католицької релігії і сам учить їх релігії в римо-католицькому обряді. Тому о. І. Шевчик, який учить українських дітей релігії, звернувся до інспектора в Самборі, щоби повчив управителя, що він не має права заборонити дітям ходити на гр.-кат. релігію. Адже згідно з законом діти мішаного подружжя виховуються в релігії своїх батьків: сини в релігії батька, доньки в релігії матери, хіба, що обоє батьки згодилися заздалегідь, що їх діти будуть виховуватися в релігії одного з них. Самі діти можуть змінити релігійний обряд щойно по скінченні 14 року життя.

БАБА ЯҐА ВЖЕ НЕ Є КОНТР-РЕВОЛЮЦІОНЕРКА.

Як подає совєтський щоденник „Правда", совєтські педагоги дійшли до погляду, що нема потреби стримувати поширення серед дітей книжечок з казками, бо поетично-фантастичний елемент казок корисно впливає на умовий розвиток дітей.

Є це повний відворот від колишньої тенденції совєтських педагогів, що фантастичні казки вважали „шкідливими нісенітницями". Тепер казкові постаті „баби Яґи" „Іванушки-курачки" і „безсмертного кощея" перестали бути контрреволюцією і відзискали право громадянства.

КОНФІСКУЮТЬ ЗВІДОМЛЕННЯ ЧИТАЛЕНЬ В ОКРУЗІ МЕЛЬНИЦЬКОЇ ФІЛІЇ.

Перед кількома тижнями поліція в Мельниці на порученння старости в Борщеві забрала з канцелярії філії „Просвіти" в Мельниці 19 річних звідомлень читалень і по кількох днях їх звернула. Одначе 22. V. комендант постерунку в Мельниці зажадав знову тих самих звідомлень, кажучи, що таке домагання поставило тернопільське воєвідство, і знову їх забрав, хоч ті звідомлення читальні виповнювали вже від десяток літ і пересилали до матерного Т-ва „Просвіта" у Львові. За такими самими звідомленнями приходила поліція і до Борщева до філії „Просвіти", де забрала невиповнений друк такого звідомлення.

ЗА НАМАГАНЕ ОТРОЄННЯ СВОЄЇ ДОНЬКИ.

До одного з комісаріятів поліції в Познані прийшов Я. Марціньский і повідомив поліцію, що минулого понеділка його син Казимир намагався отруїти свою доньку невідомою отруєю, яку домішав їй до їжі. Донька не хотіла їсти страви, бо була гірка, і тому врятувалась від смерти. Страву зїв пес та кури і поздихали. Дівчина теж занедужала і нею заопікувався лікар. Тому поліція арештувала К. Марціньского за намагане отроєння своєї доньки.

2,898 МІЛІОНІВ УТРАТ ВНАСЛІДОК САБОТАЖІВ.

Саботажна акція в СССР спричинила в минулому році велитенські втрати. Внаслідок масових підпалів державне обезпечене Т-во мусіло виплатити 2 міліярди 898 міліонів рублів асекураційних премій, тобто, на 906 міліонів рублів більше, ніж було вплинів з обезпечевених складок. Рівночасно треба ще підкреслити, що ця сума не обіймає втрат, що їх понесла безпосередньо держава.

„ДЗЕННІК ПОЛЬСКІ" ЦЬКУЄ.

Львівський орган ОЗОН-у, „Дзеннік Польскі", не може відмовити собі приємности як пяний плота, чіплятись українців та української преси. Навіть тоді, коли до цього нема ніякої розумної причини. Зрозуміла і по людськи оправдана журба всеї української преси за долю українських еміґрантів та численних українських культурних установ у Чехії з приводу тамошньої дуже скомплікованої правно - державної ситуації дає „Дзеннікові Польскому" з 8. VI. привід до ось-яких міркувань, формально спрямованих на адресу „Українських Вістей", а фактично заадресованих до української преси взагалі.

„Українці в Чехії опинились у скомплікованому положенні. Це означає, що з одної сторони мусять дбати про приязнь Берліну, з другої сторони чехи, бачачи ці заходи, не довіряють українцям. Так хіба можна вияснити собі це... скомпліковане становище. Здається, що в подібній ситуації опинились і деякі львівські редакції українських часописів. Тільки справа не є настільки скомплікована, бо за своєю приязнею для Райху вони не криються, або роблять це дуже незручно".

Словом — малощо не державні зрадники є оті „деякі редакції українських часописів", що посміли писати про скомпліковане становище українців у Чехії, так, якби те положення було нормальне, а не скомпліковане, і то не тільки для українських, російських чи яких інших еміґрантів, але і для самих чеських автохтонів, про що чейже що дня можна знайти доволі повідомлень у всій світовій та у всій польській пресі включно з львівським „Дзенніком Польским". І чейже сам „Дзеннік Польскі" в цитованій нами напасти на українську пресу („Чесько - українські взаємини значно погіршилися") подає за українськими пресовими джерелами факт, що „українці одношон сей льозіє до чехуф, єдинє в дродзе вийонткової зврацайон сєн до нємцуф".

УБИВСТВО ПОЛІЦАЯ В БЕРЕЖАНЩИНІ.

Полівійна стежа, яка переходила біля Золочівка, пов. Бережани, стрінула незнайомого мужчину, який, побачивши поліцаїв, кинувся втікати. Поліцаї пустилися в погоню і загнали незнайомого до стодоли господаря Ситка. До тієї стодоли ввійшов постерунковий Коркош. Безпосередньо після того комендант постерунку Зелінський, який залишився на подвірю, почув два вистріли. Коли ж він підбіг до будинків Ситка, зо стодоли вибіг постерунковий Коркош, без кріса. Йому текла з рота кров. Коркош перебіг іще кілька кроків і впав на подвірю. У той самий час незнайомий, користаючи з замішання, яке зчинилося, кинувся до втечі, забравши з собою кріс Коркоша. Коркош згинув на місці від заданих ран. На місце події приїхали представники влади, які перевели слідство.

ЧЕЙМБЕРЛИН ПОГРОЖУЄ ВІЙНОЮ ЯПОНІЇ

ЛОНДОН. — Премієр Чеймберлин перед розїздом послів на вакації сказав у парляменті, що його „кров вариться на згадку про те, що діється на Далекому Сході". Він далі говорив, що коли цього вимагатиме потреба, то Анґлія пішле на Далекий Схід, на японські води, таку фльоту, що вона перевищить японську. Тепер та фльота є вдома, говорив Чеймберлин, а то тому, що в Европі положення також дуже напружене й вимагає від матерного краю великої уваги.

Ту заяву Чеймберлина дехто пояснює тим, що він хоче страхом змусити Японію підписати договір, над яким тепер працюють у Токіо японські й анґлійські представники. Дехто також твердить, що тим Чеймберлин хотів заохотити Совєти підписати мілітарний договір з Анґлією і Францією.

АНҐЛІЙСЬКИЙ ПРЕДСТАВНИК ВЕРТАЄТЬСЯ З СОВЄТІВ ІЗ ПОРОЖНІМИ РУКАМИ.

ЛОНДОН. — Анґлійський представник Стренґ, що від трьох місяців сидів у Москві, щоби привести до порозуміння і підписання договору з Москвою, вертається тепер з Москви додому, не добившись формального підписання. Анґлійський уряд негайно заявив, що його подорож ще не означає невдачі переговорів. Тепер саме вибирається до Москви військова місія, яка має довершити діло, зачате Стренґом, говорять офіційні кола Анґлії.

РАДІСТЬ В ІТАЛІЇ З ПРИВОДУ ЯПОНСЬКОГО ЗБЛИЖЕННЯ.

РИМ. — Переговори, що розпочались між двома японськими амбасадорами і представниками Італії й Німеччини в віллі д'Есте, в ціли зближення Японії до осі Рим—Берлін, викликали в Італії велике одушевлення і віру, що Японія вже напевно приступить до мілітарного союзу з згаданою віссю.

ЗДЕРЖАНІСТЬ У БЕРЛІНІ.

БЕРЛІН. — Берлінські офіційні кола і часописи не висказують такого великого захоплення з приводу переговорів із японцями. Вони висказують сумнів, що не знати, чи Японія до мілітарного союзу з віссю приступить. Таке поздержливе становище Німеччини пояснюють тим, що Німеччина під теперішню пору не хоче зражувати ще собі Сталіна, пробуючи його таки відтягнути від підписання договору з Анґлією.

ЩО НА ТЕ ЯПОНЦІ?

ТОКІО. — Японська преса твердить, що це Америка, виповідаючи торговельний договір, і Анґлія своєю неуступчивістю впихають Японію в обійми осі Рим—Берлін. Коли Анґлія підпише союз із Совєтами, то Японії не лишиться нічого, тільки приступити до мілітарного союзу з віссю. Провідники японської армії є за такий союз. Зате провідники фльоти є проти нього, здаючи собі з того справу, що на випадок війни анґлійська і французька фльота моглаб перемогти їхню фльоту і знищити звязки з азійським континентом.

ЗНОВ ЗАСУД ЗА О.У.Н.

ЛЬВІВ. — Луцький окружний суд судив 11 молодих людей з села Богушівки на Луччині, яким прокуратор закидав приналежність до О.У.Н. У висліді розправи засуджено: Ананія Корольчука, Миколу Кисіля й Олександра Ревая по 3 роки тюрми, 7 інших по два роки. Одного звільнено.

СОВЄТИ ЗНОВ ЗАВОДЯТЬ НАЗВУ „ОФІЦИР".

МОСКВА. — Совєтський офіційний орган червоної армії перший раз за існування совєтської влади ужив слова „офіцир", замість дотеперішнього „командір". Не виключене, що незабаром запровадять і старі царські золоті „погони". Назву „офіцир" скасовано на початку большевицької революції, в часі якої большевицькі аґітатори старались викликати ненависть до офіцирів і в той спосіб валити старий режім. Тепер, осягнувши своє, вертаються назад до старорежімної форми.

ВИБУХ ГАЗУ НА ВУЛИЦІ ЛОНДОНУ.

ЛОНДОН. — На одній з найрухливіших вулиць Лондону, коло катедри св. Павла, вибухла газова підземна рура з такою силою, що 150 осіб було ранених, а кілька бльоків довкруги в домах повилітали шиби. Спочатку думали, що це діє ірляндська терористична організація. Та скоро знайшли дійсну причину.

ПОЛЯКИ І ГРОЗЯТЬ І ПРОСЯТЬ.

ВАРШАВА. — Польський уряд вислав перестерогу на адресу заряду міста Данціґу, щоб той совісно виконував умови з Польщею. Водночас у тій перестерозі є проект, щоб мирним шляхом привернути назад нормальний економічний товарообмін, який унаслідок напруження був перерваний.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

В Канаді нале...ть посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАЙВІ ЗАЯВИ

Львівський щоденник „Діло" подає в числі з 14. липня замітну вістку про перший зїзд польської „Демократичної Партії", що відбувся в Варшаві ще в середині квітня, себто цілі три місяці передтим. Вже сама публікація вісток заперед трьох місяців є незвичайно замітна для політичних умовин польської держави, бо показує, як поволі розвивається політична акція.

Та це не одинока замітна річ у цьому донесенні. Багато замітніша є сама суть вістки, а саме зорґанізування „польської демократичної партії". В своїх резолюціях і публікаціях ця ґрупа різко підчеркує свою демократичність. Вона підчеркує потребу громадянської свободи й рівности, суспільної справедливости й законности, як конечні умовини існування всякої держави. Вона підчеркує далі, що такі ідеали є признані традиціями польського народу, головно визвольних змагань.

З цих загальних засад нова ґрупа витягає висновки в ріжних спеціяльних питаннях, наприклад у питанні відносин польського народу до інших народів у Польщі. Нова ґрупа признає в резолюціях і публікаціях кожному народові в Польщі права на визначення, свобідного розвитку і таке інше.

„Діло" підчеркує виразно, що ці засади йдуть виразно в розріз із наставленням більшости польського народу й польського уряду. Що вони варті, на думку „Діла", буде можна пізнати лише по практичній діяльності цеї ґрупи, а це можна буде пізнати аж тоді, як ця ґрупа здобуде собі доступ до уряду.

Таке поставлення справи між рядками мабуть згори осуджує нову ґрупу, бож майже всі польські ґрупи теж виходили з ріжних демократичних засад, але, добувши собі владу, тих засад у життя не переводили, а навпаки, їх усе ломали й топтали. Через те й не маємо нині основ думати, що з новою ґрупою буде інакше.

Дуже можливо, що нова ґрупа та її офіціяльна ідеольоґія це лише оферта, якою вона хоче здобути собі владу, а не програма, яку вона хоче справді переводити в життя, ту владу добувши.

Тому й одинокою користю, яку можнаб добачити в новій ґрупі, це хіба признання, що теперішня Польща не є демократичною державою, що вона не признає в практиці демократичних принципів, що в ній нема ні громадянської свободи, ні рівности, ні суспільної справедливости, ні законности, що в ній не признається непольським народам прав свобідного розвою, словом, що Польща не робить усього того, що модерна держава в інтересі власної сили й власного існування робити повинна. Та це признання варто би багато лише тоді, якби цього ніхто не знав. Та що Польща не є демократична держава, це нині знає вже в світі всяка, хоч трохи тямуща людина.

ЗА НАЦІОНАЛЬНУ ЕЛІТУ

Кожна нація, щоб вона як високо стояла під культурним оглядом, мусить мати завжди свій провід; мусить його мати безнастанно. А провід — це не саме ті, що вказують більше чи менше розумно, що в дану хвилину робити під оглядом політичним, господарським, чи культурним. Провід мусить сам **творити основу і зміст** національної роботи і вміти ввесь загал, цілу націю приневолити виконувати цей зміст. Тому булоб замало, якби нація мала хочби не знати як високо свідомих та освічених господарів, робітників, ремісників, чи інших фахівців. Треба мати таких людей, що малиб змогу себе вповні присвятити для поглиблювання національного розуму, для розроблювання національної культури, для вказування предмету, шляхів і засобів праці в кожний і на кожний час. Це булаб **національна еліта.** Без неї нація заниділаб.

Щоб таку еліту нація мала, нарід мусить якнайосновніше дбати про свою школу; про те, щоб рідна молодь могла кожночасно використовувати наукові здобутки і на їх основі творити дальше свою родиму науку. Тому то не лише треба мати всякого роду школи, але й з особливішим піклуванням дбати, щоб молодь могла користати з найвищих шкіл, з університетів.

В Польщі є тепер 22 високі школи (державні і приватні). Одначе для нас, українців входить у рахубу в першій мірі університет у Львові. Ще до війни мав він кілька тисяч українських студентів. За Австрії були у львівському університеті 10 українських катедр, де викладали українські професори. А всеж таки молодь боролася за створення повного українського університету у Львові, а в тій боротьбі були навіть трупи по боці української молоді. Все старше громадянство піддержувало молодь у тій боротьбі. Вистане пригадати т. зв. „сецесію" українських студентів з львівського університету памятного 1-го грудня 1901 р., коли то українська університетська молодь перший раз масово розбрилася по цілому світі завдяки надсподіваній підтримці цілого народу. Навіть митрополит Шептицький, що в політичних справах ніколи не забирав голосу, заговорив раз у віденській Палаті Панів (рід сенату) про ту справу.

Сьогодні при зрості охоти вчитися, моглиб бути у Львові великі тисячі української університетської молоді. Але проти цього стоять ріжні своєрідні перешкоди. От хочби т. зв. „вступні іспити", що їх завели при вписах в університет, це одне зарядження вистане, щоб не допустити в університет стільки української молоді, щоб вона могла колинебудь заважити на українському національному житті, бо це не є в інтересі теперішніх правителів.

Правда, висока наука є свобідна; молодь, що має управнення до студій у високих школах, може вписатися до якогонебудь університету, й за границею. Але в наших відносинах — це тільки теорія. Раз, що потрібно, щоб молодь училася на рідному ґрунті; а друге — хто в наших відносинах може вислати юнака за границю на студії, чи хочби лише подальше від Львова!

Якже виглядає теперішня наука в львівському університеті?

Такі речі, як розбивання товаришам голов польськими боївками, побиття професорів, блькада університету, протидержавні летючки, кидання бомб до салі викладів, громлення українських установ і т. і. справки польських студентів що унеможливлювали студії пильним українським студентам, — ще не викликали більшого спротиву в нікого. Щойно вже третє з черги впродовж року вбивство студента - жида на території університету чи техніки та неможливість викрити вбивника, спричинили виїзд делеґації від ґрупи професорів львівського університету і політехніки з меморіялом проти відносини до міністра освіти, заграничних справ і справедливости та до маршалка варшавського сойму. Ось що каже цей меморіял.

„Високі школи у Львові вже від низки років стали видовищем кривавих актів насилля, доконуваних під гаслами націоналізму й антисемітизму. Число та брутальність тих випадків зростає з кожним місяцем.

„В біжучому році ми були свідками першого вбивства, а в останніх місяцях занотовано дальші два випадки злочину, що носить всякі знамена уплянованого і скритовбивчого морду. У всіх трьох випадках справців не ймили, а сотки кривавих актів насилля і переступств тільки у зникаючо нечисленних випадках дочекалися кари". А дальше каже меморіял професорів:

„Хронічна, бо треваюча від кількох років безкарність насилля і злочину, робить спустошення в моральній поставі не тільки молоді, але ділає також на моральну поставу суспільности і високих шкіл як цілости. В одиниць злочинних а послідовних, обявляється моральний розклад вивищуванням насилля і морду, а в одиниць, позбавлених характеру — в повній байдужності, в умиванні рук і безпосередній чи посередній утечі до табору приклонників терору".

Мабуть вистане й тих кілька цитатів з представлення осіб безперечно високо-компетентних, щоб собі зясувати ту гниль, серед якої малиб студіювати ті нечисленні одиниці української молоді, що вспіли дістатися через „вухо голки" у львівський університет. У висліді такого стану у високих львівських школах домагалася делеґація професорів: 1) усунення з академічних шкіл деструктивних елементів, 2) вжиття нагальних фізичних засобів, що давалиб тривку забезпеку **життя,**. 3) реформи управи академічних домів, щоб ними не орудували виключно вшехполяки. Але, чи це що поможе? — Можна сумніватися.

Львівський вшехпольський часопис каже на ці домагання, що „ніякі репресії не зломлять сьогодні антисемітизму молоді" (розуміється — польської). На німців кричать за їх антисемітизм, але німецькі зразки беруть. Тільки, що німецький антисемітизм не потягає за собою скритовбивчого морду...

А згаданий меморіял? — От, робиться стільки, щоб можна було покликатися перед заграницею, що знайшовся хтось, хто такого стану не похвалює. В тому напрямі мусіли навіть бути якісь заміти з того боку, бо раз треба було осуду тих подій. Тоді зажадав ректорат політехніки від студентських товариств, щоб вони осудили останнє вбивство студента політехніки Ляндсберґа, що сталося таки на території тієї високої школи. Тому, що рішення тих товариств не були зредаґовані в рішучому тоні, міністерство освіти визнало їх за „викрутні" і з того приводу припинило 18 студентських товариств, між ними й українську „Основу".

Вшехпольська преса накинулася на професорів за їх „істеричний" — як каже — меморіял, вияснюючи, що причиною лиха у львівських високих школах це „неуправильнені відносини, а передовсім справа жидівська"... „Неуправильнені" відносини — це значить, що нема заборони для жидів ходити до високих шкіл. Це нібито може дати польській молоді управнення до... вбивання. Як тепер низько впала мораль преси, що голосить подібні розбишацтва в білий день. Сьогодні відносно жидів, а завтра — проти інших!

В 1938/39 студіювало української молоді в Польщі загалом ледви 1,583 (як брати на увагу гр.-католиків). Було правда, і 1,431 православних, але між ними буде лише частина українців; решта — білоруси та москалі. Отже всієї української молоді у високих школах Польщі буде коло 2,000. От, це будуть наші можливості творити національну **еліту.** Якби рахувати лише 6 міліонів українців у Польщі, то вийшлоб на кожний теперішній міліон по 303 будучих членів національної еліти, або на 10,000 населення, себто на пересічне місто на українській території, то вийде по...3!

Але й це ще неповний стан. Коли польських злочинців не можна віднайти, то десятки українських студентів держать в арештах за те, що зійшлися на нараду в студентських справах. З того приводу не виключене, що пропадуть їм студії, а тимсамим припадаюче число будучої еліти — помітно зменшиться. Тимчасом український нарід мусить мати спромогу творити для своєї будучности свою власну еліту в потрібній скількості. До ріжних „квадратур кола" — приходить іще одна!

Львів, 16. липня 1939.

Х.

МОДА НА ІМПЕРІЇ

(ДУХ ЧАСУ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ПРОТИ МАЛИХ НАРОДІВ).

Одною з особливих цих нашої доби є мода на імперії. Народи заполонила якась немов би манія великости. Кожний хоче за всяку ціну стати великим народом, без огляду на те, чи має до того обєктивні дані, чи ні. Початок зробив Мусоліні, — мав у тому відношенні щасливу руку. По завоюванні Етіопії проголосив створення модерної римської імперії, Італія стала Великою Італією. Німці по прилученні Австрії і Чехії звуть свою батьківщину вже т і л ь к и „Grossdeutschland". За тими прикладами пішли менші народи. І щораз частіше говориться про Велику Румунію, Велику Польщу, Велику Югославію, навіть про Велику Мадярщину. Недавно ґен. Франко говорив про імперіяльну політику Еспанії; виринає ось так іще одна нова великість на европейському горизонті. Що більше, навіть його сусід, диктатор маленької Портуґалії Олівейра Салязар починає підкреслювати особливу „великість" свого краю і лине мрією до тих часів, коли Портуґалія була справжньою імперією.

Що це властиво є ота жажда великости? Чи справді тільки мода і хоробина манія? Чи є може якийсь історичний сенс у тому явищі?

Очевидно, що є тут і там багато хоробливого, а часом навіть і смішного у тій погоні за великістю, бо інколи пригадує це прислівну жабу, яка хотіла надутись до величини вола. Але, поминувши все те, всетаки є в цьому істотна глибша причина і глибший історичний змисл. Діло в тому, що дух часу звертається проти малих народів. Історичний розвиток показує виразно, до чого йде Европа: пануватиме кілька універсальних потуг-імперій, а всі менші народи засуджені — всеодно, чи вони того хочуть, чи ні — на те, щоби бути слугами і васалями тамтих великих. Доба рівности народів і рівного права всіх на власну повну суверенність відійшла безповоротно до минувшини.

Французька революція 1789 р. проголосила світові новий закон — рівність усіх людей. Це був фундамент для нової ідеї — рівности всіх народів. Вслід за тим поневолені народи дістали загально признане моральне право на незалежність, на свою власну державу. Ціле 19. століття і частина 20, аж до закінчення світової війни, це триюмф того нового закону в Европі. Це велика доба політичного визволення націй. А в цьому відношенні це — взагалі один із найбільш романтичних періодів світової історії. Ідея визволення поневоленого народу захоплює й одушевляє найкращі уми в Европі. Пригадаймо для прикладу історію визволення Греції (Байрон), або Італії, або відгомін польських повстань.

Романтик Наполеон III. мріє про освободження і національне зеднання Італії. Пальмерстон піддержує акцію Ґарібальдія і приневолює Наполеона III., щоб виконав свої італійські задуми. Коли вибухло польське повстання 1863, симпатії Англії і Франції були по стороні поляків; через польську справу малощо не вибухла війна між Росією та Англією і Францією. В імя тої самої ідеї Прусія відібрала від Англії Шлезвіґ-Гольштайн, а Бісмарк перевів зеднання Німеччини. Сюди теж належить визволення балканських народів. Відомих 14 пунктів Вилсона було найяскравішим сформулуванням тієї ідеї, але й рівночасно — останнім її етапом. В остаточнім підрахунку дух 19. століття, дух рівности народів, дав самостійність грекам, італійцям, бельгійцям, болгарам, румунам, сербам, альбанцям, чехам, словакам, полякам, литовцям, лотишам, естонцям, фінам, ірляндцям. Світова війна закінчила той період. З тією хвилею колесо історії завернуло круто в бік і покотилось у зовсім іншому напрямі.

Повоєнні суспільні рухи проголосили нові правди: „Нема рівности між людьми! Гасло французької революції було найбільшою брехнею, яку колинебудь бачив світ!" Вкупі з тим щезає думка про рівність народів і рівне право всіх на власну державу. Новий дух проголошує: є народи, що мають природне і боже право панувати, і є народи, що є обовязані тамтим служити. До цієї другої категорії зачислюється всі менші на землі народи. Етіопи, чехи, альбанці, карпатоукраїнці, а в Азії китайці — це перші жертви цього нового духа. Ми є свідками, як усі менші народи опинились між молотом і ковалом. Сьогодні вони вже не мають вибору між повною амостійністю і залежністю від сильних світу цього, тільки можуть вибирати між одним або другим паном. Як римське цивільне право знало інституцію клієнтів, людей вільних (не рабів), але залежних від вище поставлених соціяльно й економічно, так сьогодні твориться подібна категорія народів-клієнтів, назверх суверенних, а на ділі залежних від одної чи другої імперії.

Щоб рятуватись перед новим духом часу, менші народи гарячково хочуть стати великими Нераз та гарячка засліплює зір і люди не бачать, що існують визначені реальні дані і передумови, без яких нема справжньої великости, а саме: молодечість народу, себто високо-розвинена витальність і біольоґічна спроможність, високий рівень моралі приватного і громадського життя, сильний дух народу й врешті жива імперіяльна ідея.

Це є істотні джерела справжньої великости й імперіяльного росту. Бо шлях до зовнішньої великости веде через внутрішню велич, через велич і багатство власного національного духа. Котрий нарід цього не має, вся його жажда за імперіяльною великістю так і залишиться хоробливою і смішною манією. І горе такому народові, який внутрішню велич схоче заступити зовнішньою великістю. Входимо в часи, коли про долю народів рішатиме не абстрактне право на самостійність, тільки рішатиме внутрішня вартість народу, його власні спроможності і сила його власного духа, саме сила духа, бо вона є джерелом усякої іншої сили. — („Новий Час").

М. Д.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

З БОЇВ ЗА КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ

Бій учеників учительської семинарії з Севлюша з мадярськими наїзниками коло села Великої Копані. Зізнає ученик другого року, Іван Бега. Записує Остап Шинкаренко.

(1)

З правого боку ріки Тиси, нижче містечка Хусту, розложилось невеличке містечко Севлюш. Вище міста кінчаються вибіжки гір Карпат, засаджені виноградами. Між тими видно розвалини старого замку, одиноку памятку зо старини околиці Севлюша.

Місто складається по більшій частині з українців, жидів, невеличкого числа мадярів і з мадяризованих „русинів"-українців. Сюди в осени по віденськім арбітражі в році 1938 прийшли ученики учительської семинарії з Ужгороду і Мукачова, з надією покінчити тут свої студії, а потім працювати серед свого бідного народу Карпатської України. Та доля судила інакше. Хоч Боже сонічко засвітило на український нарід під Карпатами, то грізні хмари з полудня не давали йому дальше світити.

Мадярська ненажерлива шляхта почала втискати свої кігті, щоб опісля задушити український нарід.

Севлюш більше змадяризований, однак учеників принято тут сердечно. І відразу ученики почали тверду працю не тільки в школі, але і серед мало просвіченого народу. Успіх показався 12. лютого 1939 року, коли нарід зрозумів велику ідею, переконавсь і відголосував 98% у користь Карпатської України. Тішились ученики плодами своеї праці. Та прийшов нещасливий березень 1939 року. Зпочатку наступали разураз мадярські терористи, але 15. березня рано в 4. годині настав правдивий наступ на Карпатську Україну. Засумували молоді серця найкращих синів українського народу. Щож буде з нашою милою Україною?

Ідемо до школи без книжок, бо знаємо, що тут щось не в порядку. Від мадярської границі чути безперервну стрілянину. Кожний з похиленою головою йде до школи. В школі довідуємося, що мадяри реґулярним військом ідуть занимати цілу Карпатську Україну. В 8-мій годині приходить о. директор Лар і говорить коротеньку промову. **Хлопці з захопленням виходять зо школи та йдуть до одної вулиці по зброю.**

Чеське військо якийсь час державося, доки вспіли спакуватися, щоби потім ганебно втекти. Хлопці походовим порядком ідуть по зброю, що їх мав на складі один штабний капітан чеської народности, одначе прихильний до українців. Багато зброї не було. Вього 20 крісів і по пятьдесять набоїв до кожного. Кріс брав лише той, хто вмів стріляти. Так пішло на оборону української границі двацять невишколених у військовому ремеслі молодих українських юнаків за Севлюш.

Одначе чеське військо не думало боронити границі, тому почало відступати. Перші відступали піхотні відділи, потім панцирні авта і повзи, а ученикам сказали оборонятися. Двацять хлопців не всилі встоятися проти стотисячної мадярської армії реґулярної, тому подаються взад, лишаючи одного вбитого товариша, Бандурку, ученика 4. року.

Коли прийшли відступаючі зпід Севлюша, товариші під проводом проф. Голоти, проф. Ковача та поручника Чучки сформувалися в ряди і відійшли в напрямі Хусту. В той спосіб Севлюш упав. Через дорогу вище села Великої Копані тягнеться залізна дорога. Тут стрітились ученики з кількома Січовиками з Королева, приготованих з двома легкими скорострілами до оборони. Саме на те місце дійшли ученики без зброї. Тимчасом із Севлюща надїхали вози зо зброєю, котру чеські військa не встигли ще вивезти. Січовики просять зброї, але чехи зброї дати не хотять. Тоді Січовики наставили свої скорострили та прийшло би було до сутички, колиб не надїхав геський підполковник, котрий дав приказ негайно зброю віддати. Казав: „Дате їм то. Оні таке платілі дане. Кдіж се хтеї бранить, проч їм то не дате". Так дісталося Січовикам іще 5 легких скорострілів, коло 150 крісів, гранат і набоїв, (Д. б.)

З ДНЯ

„ОСЬ ДЕ, ЛЮДИ, НАША СЛАВА, СЛАВА УКРАЇНИ".

Важко спинити сльози, читаючи протоколи з останніх боїв у Карпатській Україні. Наперемін у — великий біль і захоплення і велика радість чергуються у серці, читаючи про те, як студенти севлюської семінарії на поклик директора рвуться до бою за рідний край; як боряться, відкидають наступ регулярних мадярських військ; а опісля, коли їх заходять іззаду і беруть у полон, як по геройськи вмирають: уставившись у ряд, вони разом заспівали „Ще не вмерла Україна"; зараз же їх скосили мадярські кулі. . .

ГЕРОЙ ПОПОВИЧ.

Таких образків більше. А серед них є ще одна така подія: приперті мадярами, Січовики спасаються на панцирнім поїзді. Але мадяри обстрілюють їх так, що вони не всилі вскочити до поїзду. В поїзді є вже один Січовик зо скорострілом, Попович. Бачачи, в якому клопоті знаходяться його товариші, він вискакує зо скорострілом, уставляється проти мадяр і січе їх. Товариші за той час вскакують до поїзду. До останнього обороняє їх лицар Попович і сам не має часу вскочити на поїзд. Його захоплюють мадяри і відразу розстрілюють. . .

Як сказано, таких геройських випадків багато. Їх тисячі. В них відзначились і рядовики і провідники.

ТЕМА ДЛЯ МИСТЦІВ.

Ось такі події треба описувати нашому прибитому народові, а не бабратись у тих помилках, що там відбувались. Геройські образи треба змальовувати, щоб морально скріпитись, набрати віри до сил свого народу; віри в остаточну його перемогу.

Бо ці геройства небуденні. Такі геройства культурна нація памятає тисячі літ і на них виховує свої наростаючі покоління. Такі геройства в культурній нації підхоплюють поети, письменники, музики, малярі і творять з них чудові твори, повні животворних сил, якими опісля живе цілий нарід і з них черпає гордість до своєї нації, певність у себе і віру в світлу будуччину свого народу.

ЧОМУ В НАС СТІЛЬКИ КРУКІВ?

Насувається питання, чому відносно так багато у нас таких осіб, журналістів, а навіть письменників, які в тій прекрасній геройській леґенді, що відбулась у Карпатській Україні, добачують тільки хиби, тільки чорні сторінки, тільки струпи? Таж навіть чужі народи, а серед них навіть вороги, підносять безмірний героїзм цеї малої вітки українського народу, зокрема його завязку мілітарної сили, Карпатської Січи. Чому так багато у нас гієн і круків, які цілком осліплі на геройство Січи, не бачать його, а бачать лиш ті недомагання, що діялись серед неї.

Чому ті круки не звертають уваги на таких лицарів, як Попович, а звертають увагу на якогось смаркача, що в критичну хвилину заховався десь у безпечне місце. Чому особу того смаркача ті наші невідповідальні журналісти побільшують до таких величезних розмірів, що нею засланюють ті лицарські особи і події, на які з пошаною споглядають навіть чужі народи?

ПІДСВІДОМЕ ДІЯННЯ РАБА.

Тяжко відповісти на те питання. Здається, що запопадливість тих наших гієн і круків, що то від часу мадярського наїзду на Карпатську Україну з неймовірною енергією працюють у тому напрямку, щоб доказати незрілість Карпатської України та її Січи, випливає з підсвідомого рабства.

Раби інстинктом занюхали, що лицарство Карпатської Січи це щось таке, що може послужити тревалою і певною духовою підставою для дальшого нашого визволення.

А визволення цей наш раб, без огляду на те, чи він має вищі студії, чи ні, чи він ходить у краватці й шовковій сорочці, чи ні, таки не хоче. Він лиш на словах верещить за визволення, за свою державу. Верещить так довго, як довго те визволення далеко. Як лиш воно стає на реальний шлях і починає здійснюватись, проклятий раб зчиняє вереск проти нього й поборює його всіми способами; а передовсім тим, що старається обпоркати, обслинити, оплювати всі ті гарні прикмети свого народу, що можуть довести до визволення. Раб починає „критикувати". Але не там, де та критика не принесла б користь, себто в гурті відповідальних людей, лише там, де критика не може принести жадної користи, тільки деморалізацію, себто серед того найширшого загалу, який на біг даних подій не має, бо не може мати, найменшого впливу, і є лиш їх пасивним свідком.

„Критикують" і не оставляють ні ниточки сухої. З насолодою садиста стократно побільшують помилки, а навіть ретельно закривають, або перекручують на погане, те, що було добре.

Чому воно так?

ЩЕ ПРО ВІДЗНАЧЕННЯ У ЛЬВОВІ.

Золотий хрест заслуги дістав між іншими о. Василь Лициняк за опіку над сиротами. При цьому слід додати, що подібні відзначення дістало вже більше наших громадян.

ЗВІТ ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ У. Н. СОЮЗУ

ВІД 1. СІЧНЯ 1939 Р. ДО 30. ЧЕРВНЯ 1939 Р.

ЗВІТ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ ГОЛОВНОГО РЕКОРДОВОГО СЕКРЕТАРЯ

від 1. січня 1939 р. до 30. червня 1939 р.

З початком січня 1939 р. було повнолітніх членів		24,443
За час 6 місяців:	принято нових членів	1,338
	принято наново	448
	принято з переступними листами	299
	принято з інших кляс	62
	принято зі старого роду обезпеч.	2
	Разом	26,592
За час 6 місяців:	суспендовано	907
	відійшли з переступними листами	289
	відійшли до інших кляс	62
	відійшли до нового роду обезпеч.	2
	відійшли зо зворотом в готівці	68
	відійшли на безплатне продовження	9
	відійшли на виплачене обезпечення	3
	померли	96
	Разом	1,436

Віднявши 1,436 від 26,592 дістанемо загальне число повнолітніх членів з кінцем червня 1939 р. — 25,156

За перших 6 місяців 1939 р. У. Н, Союз збільшився в повнолітніх членах на 713 осіб.

Повнолітні члени були обезпечені в таких клясах:

З кінцем червня 1939 р. було членів у старім роді	376
В обезпеченні платнім по смерти з вкладками до 70 року життя	827
В обезпеченні платнім по смерти з вкладками впродовж 20 років	2,928
В обезпеченні платнім за життя з вкладками впродовж 20 років	1,506
В новім обезп. на ціле життя для нових членів	5,274
В новім обезп. на ціле життя для старих членів	14,245
Разом	25,156

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ У. Н. СОЮЗУ:

З початком січня 1939 р. було всіх дітей членів		8,260
За час 6 місяців:	принято нових дітей членів	762
	принято наново	108
	принято з переступними листами	93
	принято з інших кляс	14
	Разом	9,237
За час 6 місяців:	суспендовано	340
	відійшли з переступними листами	100
	відійшли до повнолітніх членів	184
	відійшли до інших кляс	11
	відійшли на безплатне продовження	4
	відійшли зо зворотом в готівці	29
	відійшли на виплачене обезпечення	1
	померли	8
	Разом	677

Віднявши 677 від 9,237, дістанемо загальне число дітей членів з кінцем червня 1939 р. — 8,560

За перших 6 місяців 1939 р. У. Н. Союз зріс у молодечім департаменті на 300 членів

Діти були обезпечені в таких клясах:

У клясі 1. молодечого департаменту є членів	5,876
У клясі 2. молодечого департаменту є членів	1,729
У клясі 3. молодечого департаменту є членів	955
Разом	8,560

Отже У. Н. Союз за перших 6 місяців 1939 р. зріс у членстві разом на 1,013 повнолітніх членів і дітей.

ЗВІТ ЗАХИСТУ-СИРОТИНЦЯ У. Н. СОЮЗУ.

З днем 31. грудня 1938 року було в цьому фонді	$35,201.58
Процент від бондів за шість місяців	468.75
Процент з банків за шість місяців	47.93
З днем 30. червня 1939 року цей фонд виносив	$35,718.26

Фонд Захисту-Сиротинця інвестований:

В бондах	$25,625.00
Готівка в банках	10,093.26
Разом	$35,718.26

ЗВІТ З ФОНДУ БЛ. П. СЕМЕНА ЯДЛОВСЬКОГО.

З днем 31. грудня 1938 року було в цьому фонді	$2,570.07
Процент з банку за шість місяців	25.70
З днем 30. червня 1939 року цей фонд виносив	$2,595.77

ЗВІТ КОНТРОЛІ ГОЛОВНОГО ФІНАНСОВОГО СЕКРЕТАРЯ-КАСІЄРА ВІД 1-го СІЧНЯ ДО 30-го ЧЕРВНЯ 1939 Р. — ПОВНОЛІТНІ ЧЛЕНИ.

П Р И Х О Д И:

	З місячних вкладок від членів	Процент від бондів	Процент від морґеджів	Процент від позичок	Процент з банків	Заробок на бондах	Чинш від реальност.	Сирітські частини	Звороти до нар. фонду стип. і т.п.	Звороти резерви і з мол. деп.	Звороти податків, асек. і т.п.	Друкарня, книгарня і "Notes"	Сплати морґеджів	Сплати бондів	Сплати позичок	Реальности	Фонд Згоди Братств	РАЗОМ
Січень	55,890.48	9,901.88	2,593.29	692.33	487.19	4,143.20	13,288.50	400.00	91.58	151.00	4.00	25.00	7,016.61	146,500.00	1,836.74	750.00	2.25	243,774.05
Лютий	51,985.63	7,748.62	2,458.70	527.05		1,167.50	13,145.65	200.00	35.00		5.50	25.00	865.75	50,375.00	1,666.77			130,206.17
Березень	51,291.54	3,864.80	7,953.22	338.64		1,094.25	13,002.49	210.85	73.78	12,661.27	120.50	25.00	12,752.64	49,650.00	1,818.26	12,867.50	307.50	168,032.24
Квітень	50,272.58	1,530.00	2,302.00	336.22			12,696.69	250.00	55.00		16.14	25.00	1,610.50		702.81			69,796.94
Травень	51,377.19	2,273.13	2,157.70	527.65		153.14	12,674.45	1,231.00			35.25	25.00	5,618.29	50,206.86	18,732.77	1,500.00		146,512.43
Червень	47,847.56	6,654.50	8,680.89	695.31		1,044.00	12,611.75	1,124.88	45.00	3,221.55	94.85	25.00	6,342.41	243,225.63	953.07		72.69	332,639.09
Разом	308,664.98	31,972.93	26,145.80	3,117.20	487.19	7,602.09	77,419.53	3,416.73	300.36	16,033.82	276.24	150.00	34,206.20	539,957.49	25,710.42	15,117.50	382.44	1,090,960.92

Р О З Х О Д И:

	Посмертний фонд	Адміністр. фонд	Резервовий фонд	Конвенц. фонд	Запомог. фонд	Народний фонд	Сирітський фонд	Фонд Згоди Братств	Морґеджі	Бонди	Реальности	Позички	Друкарня і книгарня	Notes	Інші розходи	Contingent Fund	РАЗОМ
Січень	19,034.32	12,439.44			1,168.06		1,618.92	835.37		154,695.63		3,614.00					193,405.74
Лютий	30,428.84	11,792.56			2,037.08		2,334.04	479.57	73,360.59	20,758.83		3,711.34					144,902.85
Березень	26,682.39	12,862.18	885.36		2,015.50	500.00	10,772.60	969.39	18,000.00	47,993.00	617.50	3,741.10		300.00			125,339.02
Квітень	64,865.66	15,767.74			1,806.66	2,910.00	1,520.92	639.76	7,500.00	23,070.00		3,238.52				1,000.00	122,319.26
Травень	51,117.11	8,626.99			2,252.75	400.00	2,807.98	667.46	71,849.24	67,150.00		5,835.74				1,500.00	212,207.27
Червень	17,554.18	12,270.38		45.47	2,400.75	450.00	3,124.11	508.91		232,755.63		7,290.23					276,399.66
Разом	209,682.50	73,759.29	885.36	45.47	11,680.80	4,260.00	22,178.57	4,100.46	170,709.83	546,423.09	617.50	27,430.93		300.00		2,500.00	1,074,573.80

ЗІСТАВЛЕННЯ ГОТІВКИ ЗА ШІСТЬ МІСЯЦІВ.

Готівка з кінцем грудня 1938 р. остала	$ 264,459.17
Прихід за шість місяців	1,090,960.92
Разом	$1,355,420.09
Розхід за шість місяців	1,074,573.80
Готівка з кінцем червня 1939 р. остається	$ 280,846.29

БІЛЯНС.

Стан чинний

Готівка	$ 280,846.29
Морґеджі	1,412,412.08
Бонди	1,511,821.06
Реальности	1,161,751.12
Позички	575,046.79
Книгарня і друкарня	18,283.59
Векслі (Notes)	2,900.00
Разом	$4,963,060.93

Стан довжний.

Посмертний фонд нових родів обезпечення	$4,148,184.82
Запомоговий фонд	80,243.01
Адміністраційний фонд	180,551.65
Народний фонд	2,525.04
Конвенційний фонд	29,188.98
Посмертний фонд старого роду обезпечення	69,012.11
Резервовий фонд	11,673.92
Contingent Fund for protection of Ins. & Mort.	224,483.00
Сирітський фонд	174,535.79
Фонд Згоди Братств	42,662.61
Разом	$4,963,060.93

ЗІСТАВЛЕННЯ БІЛЯНСУ.

Майно У. Н. Союзу з кінцем червня 1939 р. остається	$4,963,060.93
Майно У. Н. Союзу з кінцем грудня 1938 р було	4,816,334.07
Приріст майна старших членів за 6 місяців	$ 146,726.86

Пояснення до рубрик у розходах:

В 1-шій рубриці у виплатах посмертного фонду загальна сума розходів виносить — $209,682.50

На цю суму склались ось такі позиції:

Виплачено посмертних запомог	$ 75,760.90
Грошеві звороти і вичеркнені позички не активних членів У. Н. С.	23,180.81
Дивиденда	49,355.69
Виплати на реальностях, податок, вода, опал, світло і т. п.	49,969.77
Заплачений процент на закуплених морґеджах і бондах	11,046.69
Перенос резерви за переписаних членів зо старого до нових родів обезпечення	320.00
Інші звороти	48.54
Разом	$209,682.50

В 5-тій рубриці у виплатах запомогового фонду сума розходів виносить — $ 11,680.80

На цю суму склались ось такі позиції:

Виплати запомог для калік і невилічимо хорих членів	$ 10,847.00
Виплати на реальностях	833.80
Разом	$11,680.80

В 7-мий рубриці у виплатах сирітського фонду сума розходів виносить — $ 22,178.57

На цю суму склались ось такі позиції:

Виплати посмертних запомог	$ 11,484.75
Виплати на реальностях	2,561.22
Зворот надвишки процентів від інвестиції до адміністраційного фонду	8,076.60
Справи правні при виплаті сирітських запомог	50.00
Податок від бондів (SALE TAX)	6.00
Разом	$22,178.57

ЗВІТ З КОНТРОЛІ МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ У. Н. С. ВІД 1-го СІЧНЯ ДО 30-го ЧЕРВНЯ 1939 Р.

П Р И Х О Д И

	З місячних вкладок	Процент з банків	Процент від бондів	Процент від морґеч.	Чинш від реальности	Процент від позичок	Заробок на бондах	Звороти	Сплати морґеджів	Сплати бондів	Реальности	Сплати позичок	РАЗОМ
Січень	2,519.20	38.97	406.70	406.16	752.00		756.03		175.75	27,951.00			33,005.81
Лютий	2,481.08		962.05	1,209.03	307.00				330.00				5,789.16
Березень	2,461.81		732.50	608.24	772.00	3.15			585.21			79.00	5,241.91
Квітень	2,500.07		200.00	276.76	792.00				160.75				3,929.58
Травень	2,679.47		125.00	857.94	714.00				391.66				4,768.07
Червень	2,401.85		875.13	628.93	788.50				556.42	52,952.81			58,203.64
Разом	15,043.48	38.97	3,301.38	3,987.06	4,625.50	3.15	756.03		2,199.79	80,903.81		79.00	110,938.17

Р О З Х О Д И

	Виплати посм. запомог	Платні пом. сил	Соц. обезп. поміч. сил	Молодечий журнал	Праці друк. і т. п.	Актуарій	Видатки канцелярії	Перенос до УНС за діти	Бонди	Нагороди	Процент на морґ. і бонд.	Грошеві звороти	Видатки на реальности	Позички	Дивіденда	Реальности	РАЗОМ
Січень		352.35	12.70	475.00	86.55		25.00		29,592.81	9.73	323.60	52.96				326.52	31,257.22
Лютий	320.00	412.63		475.00	38.32		25.00			4.00		65.20				677.92	2,018.07
Березень	1,500.00	440.50		475.00	46.34	68.60	25.00			8.70		210.24				306.26	3,073.94
Квітень	867.00	327.85	54.45	475.00	334.52	175.00	25.00					332.77				245.00	2,845.29
Травень	1,082.00	319.28		475.00	37.84							106.91			1,977.75	693.00	4,691.78
Червень		396.59		475.00	35.00		50.00		32,057.81	2,701.55	8.40	59.77			30.50	255.75	36,070.37
Разом	3,769.00	2,249.20	67.15	2,850.00	578.57	243.60	150.00		61,650.62	2,723.98	332.00	827.85			2,008.25	2,506.45	79,956.67

ЗІСТАВЛЕННЯ ГОТІВКИ ЗА ШІСТЬ МІСЯЦІВ.

Готівка з кінцем грудня 1938 р. остала	$ 46,940.53
Прихід за час від 1 січня до 30 червня 1939 р.	110,938.17
Разом	$157,878.70
Розхід за час від 1 січня до 30 червня 1939	79,956.67
Готівка з кінцем 30 червня 1939 р. остається	$ 77,922.03

БІЛЯНС МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ У. Н. СОЮЗУ.

Стан чинний:

Готівка	$ 77,922.03
Морґеджі	156,950.41
Бонди	160,787.07
Реальности	55,650.92
Позички	186.00
Разом	$451,496.43

Стан довжний:

Посмертний фонд	$351,100.25
Адміністраційний фонд	100,396.18
Разом	$451,496.43

ЗІСТАВЛЕННЯ БІЛЯНСУ:

Маєток Молод. Департ. 30 червня 1939 остає	$451,496.43
Маєток Молод. Департ. 31. грудня 1938 р. був	442,046.91
Маєток Молод. Департ. збільшився за 6 місяців	$ 9,449.52

ЗІСТАВЛЕННЯ ФОНДІВ:

Посмертний фонд збільшився на	$12,504.28
Адміністраційний фонд зменшився на	3,054.76
Разом	$9,449.52

(Докінчення звіту контр. комісії на стор. 4-тій).

Згідно з банковими книжечками і банковими виказами готівка знаходиться в банках, котрі подаємо в цьому звіті. Банк, зазначений зіркою, це банк заморожений.

Готівка У. Н. Союзу, старих і нових родів обезпечення, знаходиться в отсих банках:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Назва фонду	Сума:	Разом:
Peoples Trust Co.	Shamokin, Pa.	558	Sav. Dept.	Mortuary Fd.	$6,633.97	$ 6,633.97
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	182,746	Sav. Dept.	Adm. Fd.	3,163.11	
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	202,352	Sav. Dept.	Adm. Fd.	2,708.33	5,871.44
First National Bank	Jersey City, N. J.	656	Sav. Dept.	Indg. Fd.	1,097.43	
First National Bank	Jersey City, N. J.		Real Estate Dept.		29,801.06	30,898.49
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.	16,955	Sav. Dept.	Mort. Fd.	6,864.39	
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	12,289.93	
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.		Special Acct.		18,250.60	37,404.92
Trust Co. of New Jersey	Jersey City, N. J.	16,279	Sav. Dept.	Mort. Fd.	826.89	826.89
Hudson County National Bank	Jersey City, N. J.	8,209	Sav. Dept.	Reserve Fd.	1,869.86	
Hudson County National Bank	Jersey City, N. J.	5,938	Sav. Dept.	Adm. Fd.	1,730.86	
Hudson County National Bank	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	6,232.71	9,833.43
Elizabethport Banking Co.	Elizabeth, N. J.	16,091	Sav. Dept.	Mort. Fd.	1,965.34	1,965.34
Germania Mut. Saving	Elizabeth, N. J.	1,564	Sav. Dept.	Mort. Fd.	15,243.71	15,243.71
National State Bank	Elizabeth, N. J.	6,482	Sav. Dept.	Reserve Fd.	965.92	965.92
Central Home Trust Co.	Elizabeth, N. J.	5,899	Sav. Dept.	Mort. Fd.	1,926.68	1,926.68
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	National Fd.	2,483.74	2,483.74
Fidelity Union Trust Co.	Newark, N. J.	105,713	Sav. Dept.	Mort. Fd.	2,029.46	2,029.46
Howard Sav. Institution	Newark, N. J.	547638	Sav. Dept.	Conven. Fd.	3,129.76	3,129.76
Integrity Trust Co.	Philadelphia, Pa.	32502	Sav. Dept.	Mort. Fd.	1,002.59	
Integrity Trust Co.	Philadelphia, Pa.		Check Acc't	Indg. Fd.	5,501.33	6,503.92
Chase National Bank	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	55,237.46	
Chase National Bank	New York, N. Y.		Check Acc't	Dividend No. 4	10,414.08	65,651.54
Irving Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Adm. Fd.	47,000.80	
Irving Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Indigent Fd.	9,212.50	56,213.30
Public Nat'l Bank & Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Orphan's Fd.	16,273.61	16,273.61
* N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.	20,600	Sav. Dept.	Adm. Fd.	7,512.71	
* N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Concord Fd.	4,477.46	11,990.17
Guaranty Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	5,000.00	5,000.00
				Total	$280,846.29	$280,846.29

Готівка молодечого департаменту У. Н. С. знаходиться в отсих банках:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Назва фонду	Сума:	Разом:
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, N. J.	3,730	Sav. Dept.	Mort. Fd.	$ 1,740.75	
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, N. J.	10,474	Sav. Dept.	Mort. Fd.	948.87	$ 2,689.62
Harmonia Mutual Sav. Ass'n	Elizabeth, N. J.	21,446	Sav. Dept.	Adm. Fd.	25,498.96	25,498.96
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Adm. Fd.	4,862.41	4,862.41
* N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.	18,336	Sav. Dept.	Adm. Fd.	4,036.90	
* N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Adm. Fd.	1,310.78	
* N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.		Special Acc't		3,340.46	8,688.14
Public Nat'l Bank & Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	11,759.80	11,759.80
First National Bank	Jersey City, N. J.		Check Acc't		3,442.86	3,442.86
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.		Special Acc't		880.45	880.45
Guaranty Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't		20,099.79	20,099.79
				Total	$77,922.03	$77,922.03

Готівка від контрольованих реальностей на яких У. Н. Союз має моргеджові інвестиції:

Імя банку	Місцевість	Конто	Назва фонду	Сума	Разом
First National Bank	Jersey City, N. J.	Check Acc't	Adult	$ 3,633.72	$ 3,633.72
First National Bank	Jersey City, N. J.	Check Acc't	Juv. Dept.	600.00	600.00
			Total	$4,233.72	$4,233.72

Готівка Сиротинця-захисту У. Н. С. знаходиться в отсих банках:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Сума:	Разом:
Nat'l Newark & Essex Banking Co.	Newark, N. J.	20,360	Sav. Dept.	3,559.64	3,559.64
U. S. Saving Bank of Newark, N. J.	Newark, N. J.	140.488	Sav. Dept.	6,533.62	6,533.62
			Total	$10,093.26	10,093.26

Фонд Ім. С. Ядловського ульокований:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Сума:	Разом:
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	5,279	Sav. Dept.	$2,595.77	$2,595.77

Звіт виплат посмертних запомог за 6 місяців 1939 року.

	Померло членів	Сума обезпечення	Виплачено посмертних запомог на суму
Січень	19	$14,044.00	$10,000.00
Лютий	19	14,250.00	12,716.63
Березень	15	12,465.00	14,565.70
Квітень	17	14,750.00	10,928.57
Травень	12	9,500.00	15,750.00
Червень	15	12,250.00	11,800.00
Разом	97	$77,259.00	$75,760.90

ЗІСТАВЛЕННЯ.

З кінцем 1938 року осталося 10 невиплачених запомог на суму	$ 7,248.33
За 6 місяців 1939 року померло 97 членів на суму	77,259.00
Разом 107 членів на суму	$84,507.33
За 6 місяців виплачено 94 запомоги на суму	75,760.90
Полагоджено одну виплату посмертної запомоги компромісово	425.00
З кінцем червня 1939 року остається 13 невиплачених запомог на суму	$8,321.43

Повиці запомоги невиплачені ізза браку правних документів.

Загальне зіставлення майна У. Н. Союзу.

Майно старших членів	$4,963,060.93
Невиплачені посмертні запомоги	8,321.43
Майно старших членів У. Н. Союзу остається	$4,954,739.50
Майно Молодечого департаменту	451,496.43
Готівка на контрольованих організацією реальностях	4,233.72
Фонд Сиротинця-Захисту	35,718.26
Фонд бл. п. Семена Ядловського	2,595.77
Загальне майно У. Н. Союзу з кінцем 30. червня 1939 року	$5,448,783.68

Головна Контрольна Комісія У. Н. Союзу перевела повну піврічну контролю майна і діловодства У. Н. Союзу в днях 17. до 29. липня 1939 року. Своє урядування контрольна комісія почала в Олифант., Па., переглядаючи майно, перебране У. Н. Союзом від Згоди Братств. В головнім офісі У. Н. Союзу в Джерзі Сити переведено докладно контролю діловодства всіх членів екзекутиви і їх департаментів, як також оглянено всі Союзом перебрані реальности і ті, що є під контролею Союзу. По переведенні цілої контролі, котрольна комісія отсим стверджує, що все діловодство знаходиться в порядку і наша організація, не зважаючи на тяжку депресію і безробіття, іде вперед.

ЗА ГОЛОВНУ КОНТРОЛЬНУ КОМІСІЮ У. Н. СОЮЗУ:

Д. Капітула, А. Т. Кібзей, О. Е. Малицький, Степан Куропась, Роман І. Смук.

НОВА ПРОФЕСІЙНА СИЛА.

Ілько Лисогір, літ 25, син свідомих українських громадян, Ілька й Анни, що походять зо східньої Галичини, села Клебанівки, збаразького повіту, а тепер переживають у Гудсоні, Н. Й., перший зпоміж українців покінчив Юніон Юніверсіти Олбані Ло Скул і одержав диплом адвоката. Наперед він ходив до Ню Йорк Юніверсіті впродовж чотирьох літ. Перші два роки студіював фах оголошень, а опісля перейшов на правничий курс. З Ню Йорк Юніверсіті він перенісся іще на два роки студій до Олбані Юніон Юніверсіті, де й закінчив свої студії.

Молодий адвокат змалку був любителем спорту і в ньому вибився нераз на чільне місце. В Гудсон Гайскул був вибраний капітаном бейзболової і бескетболової дружини. Тепер він буде практикувати свою адвокатуру в Гудсоні, Н. Й. Родичі є членами У. Н. Союзу й активними громадянами в своїй громаді. Це їх другий син, що покінчив університетські студії. Перший, Йосиф Лисогір, покінчив 1933 року Ню Йорк Юніверсіті і тепер працює як урядник в одній фінансовій фірмі в Ню Йорку.

ОСЯГОВА ЛОВЛЯ.

Капітан Волтер Сондерс (на світлині другий з лівої сторони) зловив гарпуном коло Атлентик Ситі, Ню Джерзі, рибу породи „сонфиш", що важить 864 фунти, найбільшу рибу цеї породи, досі зловлену. З ним два рибаки, що йому помогли її спіймати.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ТОРОНТО, КАНАДА.

В Торонті зорганізовано відділ У. Н. Союзу.

Дня 26 червня б. р. зорганізовано в місті Торонто відділ Українського Народного Союзу, якого завданням буде помагати членам у випадках довгих недуг, каліцтва та вразі конечної потреби, а також на випадок смерти члена, виплачувати обезпечену суму родині так, як назначує в своїй грамоті член.

Певну частину підготовної праці для нового відділу вложили громадяни В. Войнарівський і Я. Ковальчук. Вони зробили трудні початки, перебороли трудноші та зуміли заінтересувати цією справою певну частину українського громадянства в Торонті. На здобутки їхньої праці не приходилось довго ждати. При помочі інших активних громадян повстало до життя те, що є дуже потрібне для українського громадянства в Торонті — Український Народний Союз, який, судячи справедливо, був результатом праці перших піонірів, а також їх теперішних помічників.

На перших організаційних зборах, які були скликані гр. Гірняком, вписалося 17 членів. Вони виповнили свої аплікації, а також зложили перші місячні вкладки. По скінченні всіх формальностей приступлено до вибору заряду для новозаснованого відділу. До заряду вибрано громадян: голова — В. Баган, секр. рек. — В. Гірняк, касієр — Я. Ковальчук. До контрольної комісії: В. Войнарівський, проф. Б. Ковальський та І. Мисаченко. На тростісів: В. Баган, В. Гірняк, Я. Ковальчук, О. Ситник і А. Дутко.

Вибраний на зборах заряд вірить в успішний розвиток новозаснованого відділу в місті Торонті тому, що члени його прирекли щиро працювати в цьому напрямку. Вірить він також і тому, що це перша українська асекураційна організація в Торонті, яка забезпечує на більшу суму (мужчин від $500 до $3,000, а жінок до $1,500). Вона також принимає обезпечення для дітей від одного до 18 року життя за дуже малими місячними вкладками. Запорукою для розвитку цеї організації є також і те, що вона є не лиш формою, але й своїм змістом українська, бо кладе собі за обовязок також помагати українському народові в боротьбі за його волю й незалежність. З цією то вірою ми йдемо вперед і кличемо все українське громадянство міста Торонта, щоб воно масово ставало членами нової в Торонті асекураційної організації й забезпечило себе й свою родину в ній на випадок, якого ніхто собі не бажає, але який може статися кожного дня.

По інформації просимо зголошуватись до рек. секр. гр. Гірняка, 612 Квін Ст., Вест Торонто, Онт.

ЗА ЗАРЯД УНС В ТОРОНТІ:

В. Гірняк.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БЕТЛЕГЕМ, ПА.

Організаційні збори.

В неділю, 30 липня ц. р., загостив до нашого 288 відділу окружний організатор У. Н. Союзу, п. В. Загаєвич, і виголосив до наших членів надзвичайно переконливий реферат про Український Народний Союз. Реферат мав такий наслідок, що зараз на зборах багато членів вписували своїх дітей, а крім того ухвалено одноголосно, що всі члени будуть ходити хата в хату і представляти нашим людям добродійства своєї організації й вписувати їх будуть до У. Н. Союзу.

Тепер ми знаємо, що значить вислухати чоловіка, який добре визнається в своїм ділі. Він нас дуже заохотив до праці. А наслідок того був такий, що до нашого союзовця Теодора Данилька зголосився, щоб приступити в ряди У. Н. Союзу, наш краян Онуфрій Дичук, літ 43, зо своєю жінкою, літ 42, з двома синами і чотирма доньками, у віці від 11 до 24 років. Разом всіх одинацять осіб, бо найстарший син Михайло жонатий і має двоє дітей. Мешкає в Киченері, Онтаріо. Добрий український патріот і сам хоче помогти п. Загаєвичові зорганізувати там у Киченері, в якім є коло 200 українських родин, союзовий відділ.

Тепер усі вперед, хай живе У. Н. Союз і „Свобода"; бо, як слушно завважив організатор, „Свобода" словом пробиває шлях для розвою У. Н. Союзу.

Михайло Брус,
член 288 відділу У. Н. С.

НОВА ЗІРКА.

Маємо театральні зірки, маємо фільмові зірки, а тепер ще будуть телевізійні зірки. Такою зіркою, що спеціяльно надається до телевізійних вистав, проголошено Анну Шериден з Голівуду.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 3. серпня 1939. над ранком у домі 24 Норт Катрін ст., у Шенондоа, Па., помер член відділу 78 У. Н. Союзу

МАКСИМ КУРИЛО.

Був членом відділу відколи відділ заложився, себто від 22. грудня 1899. року.

Родився 24. серпня 1873. в селі звисовій, повіт Горлиці, в Галичині. Прожив 66 літ. Полишив жену і 6 дітей: 4 сини й 2 доньки, пятеро жонатих, наймолодша Гелена, що стоїть в У. Н. Союзі, ще не подружена.

Похорон відбудеться 7. серпня в 9. годині зрана з дому до церкви св. Архистр. Михаїла.

Вічна Йому память!

Іван Чорний.